

e-book

FEBRUARI 2023

Het Europese en Belgische industriëlebeleid onder de loep

**De industrie van morgen,
maken we vandaag!**

INLEIDING

Te midden van **grote globale uitdagingen** (geopolitieke rivaliteit, energie- en klimaatcrisis, grondstoffenschaarste ...) moet Europa zijn **welvaart beschermen** en zijn weerbaarheid vergroten. Om dat te kunnen doen is een sterk en duurzaam industrieel weefsel cruciaal.

De Verenigde Staten en China voeren vandaag een **assertief politiek en economisch beleid** om hun bestaande industrie te versterken en economische afhankelijkheden (inzake grondstoffen, energie, technologie ...) te beperken. De focus ligt daarbij op de ontwikkeling en uitbouw van strategische, innovatieve en duurzame waardeketens, zoals hernieuwbare energie, elektrische mobiliteit, waterstof en halfgeleiders.

In dit e-book zoomen we in op het Europese en Belgische industriële beleid. **Op welke manier wil Europa/België zijn industrie klaarstomen voor de toekomst?** Wat zijn de uitdagingen en waar liggen de kansen? Kortom, wat hebben we nodig om onze welvaart te behouden, onze samenleving te verduurzamen en overeind te blijven in een snel veranderende wereld?

1. Industriebeleid prominent op de politieke agenda	blz. 3
2. Europees industriebeleid in vogelvlucht	blz. 4
3. Bouwstenen van het huidig Europees industriebeleid	blz. 7
4. Industriebeleid in België en Vlaanderen	blz. 11
5. Conclusie: prioriteiten voor ABVV-Metaal	blz. 13
KADERSTUK 1 – De visie van Agoria, de werkgeversfederatie van de metaal- en technologische industrie	blz. 14
KADERSTUK 2 – De visie van milieu-beweging Bond Beter Leefmilieu (BBL)	blz. 16
KADERSTUK 3 – Op weg naar een sterke en duurzame Belgische batterij-industrie?	blz. 18

1. Industriebeleid prominent op de politieke agenda

De noodzaak van een gemeenschappelijk Europees industriebeleid staat vandaag prominent op de agenda. Robert Habeck – de Duitse minister van Economie en Klimaat – verklaarde recent dat “2023 het jaar van het Europese industriële beleid moet worden”. Daarbij is het de bedoeling om een sterke industriepolitiek te voeren op EU-niveau als antwoord op cruciale maatschappelijke en economische uitdagingen.

Uitdagingen en bedreigingen

Momenteel wordt de Europese Unie dan ook geconfronteerd met diverse gebeurtenissen die onze economische kwetsbaarheid illustreren.

- De coronapandemie toonde aan dat wij **sterk afhankelijk** zijn van **buitenlandse aanvoerketens** (halfgeleiders, medische apparatuur ...). We zagen dat we zeer snel in de problemen komen wanneer deze aanvoerketens worden verstoord.
- Vervolgens was er de Russische invasie van Oekraïne, die onze **afhankelijkheid inzake energievoorrading** pijnlijk op

scherp stelde. De dure energieprijzen brengen gezinnen in moeilijkheden en zijn nefast voor de concurrentiepositie van de Europese energie-intensieve industrie.

- De meest recente nieuwigheid is de Amerikaanse **Inflation Reduction Act**, die voorziet in 400 miljard dollar aan subsidies voor bedrijven die duurzame en innovatieve producten maken in de Verenigde Staten (elektrische wagens, batterijen, waterstof, hernieuwbare energie ...). Dit omvangrijke steunpakket veroorzaakt ongerustheid in de EU. De vrees bestaat dat belangrijke duurzame investeringen (vooral in de auto- en chemische industrie) verschuiven van Europa naar de VS.

Bovenstaande ontwikkelingen kaderen in een breder verhaal. **We leven in een tijdperk van grote maatschappelijke en geopolitieke veranderingen.** China werpt zich op als rivaal van de VS en beide grootmachten strijden om globale economische dominantie – en dus om toegang tot grondstoffen, technologie en afzetmarkten. De tijd van grenzeloze

globalisering, vrijhandel en outsourcing (vooral van strategisch belangrijke industrietakken naar Azië) is voorbij. Ondertussen bevinden we ons volop in een klimaat- en digitale transitie, waarbij de ontwikkeling van nieuwe industrieën en de toegang tot grondstoffen bepalend zullen zijn voor de economische slagkracht van landen en regio's.

Strategische autonomie

In die nieuwe constellatie wordt Europa verplicht om na te denken over zijn autonomie en geostrategische weerbaarheid. Reeds in 2019 introduceerde de Europese Unie het concept van ‘open strategische autonomie’ in de context van economische en industriële veiligheid. Dit betekent dat we **onze afhankelijkheden en kwetsbaarheden** (inzake grondstoffen, energie, maakindustrie, telecommunicatie, defensie ...) moeten **afbouwen**, zonder evenwel de voordelen van internationale handel uit het oog te verliezen. We hebben met andere woorden nood aan een gemeenschappelijk industrieel beleid om onze welvaart veilig te stellen en onze economie klaar te maken voor de toekomst.

“2023 moet het jaar van het Europese industriële beleid worden.”

Robert Habeck

Duitse minister van Economie en Klimaat

2. Europees industriebeleid in vogelvlucht

Het voeren van een sturende industriepolitiek krijgt de laatste jaren veel aandacht in Europa. Dat was echter niet altijd het geval. Terwijl in de jaren 1950-1970 de staat nog een grote rol opeiste in de aansturing van de industrie (denk bijvoorbeeld aan de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal), ontstond vanaf 1980 een consensus in West-Europa en de VS dat de staat zich terughoudend moest opstellen inzake economisch beleid. De focus lag op de werking van de 'vrije markt' en de overheid diende enkel de randvoorwaarden te voorzien waarbinnen die markt optimaal kon renderen. Protectionisme, staatssteun en ander overheidsingrepen waren te vermijden (wat in de praktijk zeker niet altijd het geval was). Deze visie kwam kleine, open economieën zoals de Belgische trouwens goed uit, omdat zij niet konden opboksen tegen staatssteun van grote landen, zoals Duitsland en Frankrijk. De industriepoli-

De EU moet vermijden om klem te raken tussen de twee grootmachten (China en de VS) en waken over haar 'strategische autonomie'.

tiek die de EU vanaf de jaren '80 voerde, was dus in de eerste plaats gericht op de liberalisering van de interne Europese markt en van de wereldhandel.

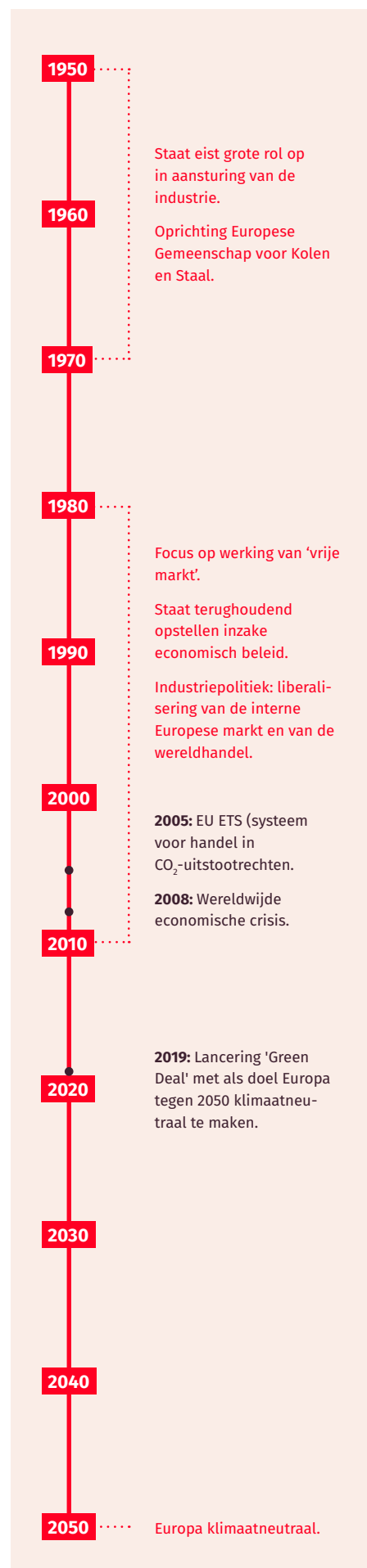
Dat duurde tot pakweg 2010, toen het Europese industriebeleid een andere – meer sturende en interventionistische – invulling kreeg. Dat is een rechtstreeks gevolg van de instabiliteit en crisissen die de EU sindsdien te verwerken kreeg.

Economische en financiële crisis

Een eerste schok was de wereldwijde economische crisis van 2008, die haar oorsprong kende in de Amerikaanse bankencrisis. Ze was het gevolg van een ongebreidelde financiële liberalisering en een gebrekkig overheidstoezicht. In de nasleep van deze crash groeide het besef dat **overheden een belangrijke rol** moeten spelen **in de regulering van markten en in de aansturing van de economie**. Het begon de Westerse economieën te dagen dat bepaalde publieke economische belangen niet zomaar konden worden overgelaten aan de grillen van de markt. Overdreven deregulering en globalisering leidden tot speculatie, stijgende ongelijkheid en economische instabiliteit.

Klimaatcrisis

Deze gewijzigde verhoudingen tussen markt en staat kwamen ook tot uiting in het Europese klimaatbeleid. In 2005 creëerde de EU een systeem voor de handel in CO₂-uitstootrechten (EU ETS). Hoewel dit mechanisme functioneert op basis van vrijemarktprincipes (een markt voor de handel in uitstootrechten), heeft het expliciet de bedoeling om de **energie-intensieve sectoren** (staal, chemie, elektriciteit ...) te **sturen in de richting van een lagere uitstoot**.

Het ETS-stelsel werd de voorbije jaren stelselmatig verstrengd en uitgebreid (scheepvaart en luchtvaart). In 2019 lanceerde de Europese Unie haar beroemde **'Green Deal'**, die als doel heeft om **Europa klimaatneutraal** te maken **tegen 2050**. Dit akkoord voorziet in uitgebreide (financiële) stimulansen, investeringen en wetgeving ter bevordering van een duurzame Europese industrie, onder meer op het gebied van windturbines, batterijtechnologie en waterstof.

Geopolitiek

Een derde – en tevens de belangrijkste – katalysator voor een versterkt

Europees industriebeleid is de **opkomst van China** en de reactie van het Westen daarop. De voorbije twintig jaar is China uitgegroeid tot de tweede grootste economie ter wereld (na de VS). Dat heeft het gerealiseerd via een grootschalige en centraal aangestuurde industriepolitiek, gekenmerkt door massale staatssteun en globale investeringen in strategische sectoren, zoals robotica, batterijen, hernieuwbare energie en telecommunicatie. Tijdens het presidentschap van Donald Trump ontstond in de VS een brede consensus dat de Chinese Volksrepubliek de grootste bedreiging vormt voor de Amerikaanse hegemonie, wat vanaf 2018

resulteerde in een periode van bitsige handelsconflicten en politieke spanningen (denk bijv. aan Taiwan). Industriebeleid is vandaag voor zowel China als de VS een belangrijk wapen in deze geopolitieke machtsstrijd en dat heeft ook grote gevolgen voor Europa. De EU moet vermijden om klem te raken tussen deze twee grootmachten en waken over haar 'strategische autonomie'. De angst om ongewenst afhankelijk en kwetsbaar te zijn (van China, Rusland, de VS ...) is een belangrijke drijfveer om een **industriebeleid te ontwikkelen gericht op de bescherming en bevordering van de eigen technologische- en maakindustrie**.

In 2019 lanceerde de Europese Unie haar beroemde 'Green Deal', die als doel heeft om Europa klimaatneutraal te maken tegen 2050.

ClassMetal: metaal & klimaat in klare taal

**OM 2050
KLIMAATNEUTRAAL
TE MAKEN**

De metaalindustrie zit volop in de transitie naar een klimaatneutraliteit. Er is nog veel werk aan de winkel, de uitdagingen zijn talrijk, maar dat weerhoudt onze industrie er niet van deze kansen aan te gaan. Wim Careel ging voor ons eens kijken in de non-ferro-industrie. Hoe pakken zij die transitie aan naar een schonere en duurzamere sector?

3. Bouwstenen van het huidig Europees industriebeleid

De Europese Commissie onder leiding van Ursula Von der Leyen (2019-2024) beschouwt industriebeleid als een prioriteit. In 2020 lanceerde ze haar nieuwe industriestrategie, die in 2021 nog werd aangescherpt ten gevolge van de coronapandemie. Dat heeft geresulteerd in een brede waaier aan initiatieven, maatregelen en regelgeving.

Kwetsbaarheden aanpakken

De centrale focus van dit beleid ligt op de actieve ondersteuning en bescherming van industriële ecosystemen, die cruciaal zijn voor de klimaat- en digitale transitie. Het in 2020 gelanceerde Coronaherstelfonds stelt maar liefst 750 miljard euro ter beschikking. Dat is geld dat Europa heeft geleend op de financiële markten. Lidstaten die aanspraak willen maken op deze middelen, moeten een plan indienen dat voor 37 procent gericht is op duurzaamheid en voor 20 procent op digitalisering of nieuwe technologie.

Daarnaast wordt werk gemaakt van de aanpak van kwetsbaarheden in strategische waardeketens. De EU heeft 34 sectoren geïdentificeerd met een grote afhankelijkheid ten opzichte van het buitenland. Het gaat bijvoorbeeld om halfgeleiders, artificiële intelligentie, zeldzame aardmetalen, waterstof en batterijtechnologie. Vervolgens wordt getracht om deze kwetsbaarheden te verminderen door onder meer diversificatie van aanvoerketens, de opbouw van strategische voorraden en de ontwikkeling van eigen Europese productiecapaciteit.

Industriële allianties

Een concreet – en voor onze metaalindustrie belangrijk – initiatief betreft de oprichting van ‘industriële allianties’.

Dat zijn **samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, onderzoeksinstituten en overheden**. Reeds in 2017 werd een industrie-alliantie opgericht voor batterijen, met de bedoeling om een duurzame en competitieve Europese productiecapaciteit voor batterijen op te starten. Vandaag is dit initiatief uitgegroeid tot een succes met talrijke investeringen doorheen de volledige waardeketen van batterijen (grondstoffen, productie en recyclage). Europese fabrikanten zoals Northvolt, Volkswagen en ACC hebben zeer snel zeer veel geïnvesteerd, waardoor volgens een recente **studie** vanaf 2030 een kwart van de wereldwijde productie van batterijcellen zich in de EU zal bevinden. Tegelijkertijd werd ook een nieuwe Europese batterijwetgeving ontwikkeld, die vanaf 2024 in werking treedt en onder meer verplichtingen bevat inzake recyclage en ontmanteling.

Op dit moment bestaan er ook industriële allianties voor onder meer waterstof, grondstoffen (zeldzame aardmetalen), microprocessors, halfgeleiders en zonnepanelen. Wat waterstof betreft, kan de EU alvast mooie resultaten voorleggen inzake innovatie en ontwikkeling. Samen met Japan heeft Europa de voorbije jaren het grootste aantal **waterstof-gerelateerde patenten** ingediend.

Staatsteun, mijnbouw en Europese standaarden

Daarnaast omvat het Europese industriële beleid nog tal van andere elementen, waaronder maatregelen om overnames van strategische Europese bedrijven door buitenlandse (Chinese) investeerders te beperken en strenger te controleren. Ook de regelgeving rond staatssteun door lidstaten wordt versoepeld – met

onder meer een hoger plafond voor uitgaven voor de groene transitie die niet moeten worden gemeld aan de Europese Commissie. In het licht van de Amerikaanse *Inflation Reduction Act* is een verdere uitbreiding van het wetgevend kader inzake staatsteun momenteel zeer actueel. Vooral Frankrijk en Duitsland dringen daarop aan, maar de kwestie ligt zeer gevoelig in Europa (ook in België), omdat dit het gelijke speelveld binnen de Europese interne markt dreigt te ondergraven.

Europese mijnbouw is eveneens een dossier dat hernieuwde aandacht krijgt. Opnieuw is dat gevoelige materie (vanwege de impact op de natuur en lokale gemeenschappen), maar het lijkt wel **noodzakelijk om onze afhankelijkheid inzake grondstoffen enigszins te beperken**. In Frankrijk moet vanaf 2027 de grootste lithiummijn van Europa actief worden. Die moet genoeg lithium opleveren voor de productie van 700.000 autobatterijen per jaar. En in het uiterste noorden van Zweden ontdekte het

Volgens een recente studie zal vanaf 2030 een kwart van de wereldwijde productie van batterijcellen zich in de EU bevinden.

staatsmijnbouwbedrijf LKAB recent nog grote hoeveelheden zeldzame aardmetalen. **Mijnbouw op Europees grondgebied wint dus aan belang.** Een politiek en maatschappelijk debat daarover is daarom zeker aan de orde.

Veel aandacht gaat ten slotte naar de ontwikkeling van Europese industriële en technologische standaarden, waaraan producten (staal, batterijen ...) moeten voldoen, willen ze in Europa worden geproduceerd, verkocht of aangeboden. Traditioneel is dat iets waar Europa zeer sterk in is, omdat het beschikt over een grote en kapitaalkrachtige interne markt. Hierdoor conformeren heel wat grote bedrijven zich aan de normen die gelden in de Europese Unie (het zogenaamde 'Brussel-effect'). Dat biedt kansen voor de EU om zich te ontplooiën op de wereldmarkt.

CBAM

Een laatste voorbeeld is de zogenaamde **koolstofgrenstaks** (CBAM), die vanaf 1 oktober 2023 gradueel zal worden ingevoerd. Niet-EU-

bedrijven moeten een CO₂-taks betalen op de import van staal, aluminium en elektriciteit wanneer deze producten een bepaalde drempel inzake CO₂-uitstoot overschrijden (d.w.z. meer uitstoten dan wat Europese bedrijven mogen uitstoten). Op die manier wil de EU haar energie-intensieve industrie beschermen tegen goedkopere, maar meer vervuilende import van buitenaf. Momenteel krijgen CO₂-intensieve Europese bedrijven nog gratis uitstootrechten om te vermijden dat er een competitief nadeel ontstaat ten opzichte van buitenlandse concurrenten die niet moeten betalen voor hun vervuiling. Dat systeem zal evenwel geleidelijk uitdoven wanneer de CBAM wordt ingevoerd. Met dergelijke maatregel wil Europa niet alleen de eigen industrie beschermen, maar ook zijn klimaatdoelstellingen realiseren en een internationale standaard creëren.

Het 'Green Deal Industrial Plan' van Europa

Als reactie op de Amerikaanse *Inflation Reduction Act* (IRA) heeft de Europese Commissie op 1 februari 2023 haar voorstel voor een 'Green Deal Industrial Plan' gelanceerd. De komende weken en maanden moet dit voorstel concreet worden uitgewerkt. Vier pijlers staan centraal:

1

Eenvoudige en transparante regelgeving

Er komt een 'Net-Zero Industry Act' om de industriële uitrol van cruciale technologieën in Europa te ondersteunen. Deze wet moet een eenvoudiger en meer voorspelbaar regelgevend kader bieden inzake de ontwikkeling van strategische en duurzame sectoren (zoals batterijen, windturbines en zonne-energie). De klemtoon ligt vooral op de versnelling van de vergunningsprocedures en op administratieve vereenvoudiging om investeringen aan te trekken en uit te rollen in de Europese lidstaten.

Er komt ook een 'Critical Raw Materials Act' om de toegang te garanderen tot cruciale grondstoffen, waaronder zeldzame aardmetalen. Er wordt daarnaast nagedacht over een hervorming van de Europese elektriciteitsmarkt, zodat consumenten kunnen profiteren van de lagere kosten van hernieuwbare energie.

2

Meer en snellere financiering

Europa wil investeringen in duurzame en innovatieve sectoren versnellen. Om dat te doen zal er overleg worden opgestart met de lidstaten met het oog op een tijdelijke wijziging van de regels inzake staatssteun (zoals reeds aangegeven een zeer gevoelig onderwerp). Ook wordt het gebruik van bestaande Europese fondsen voor investeringen in duurzame technologie gemakkelijker gemaakt. Tot slot wordt de oprichting van een Europees Soevereiniteitsfonds bekeken, dat Europese gemeenschappelijke middelen moet vrijmaken (vergelijkbaar met het Europese Coronaherstelfonds) om te investeren in de industrie van de toekomst.

3

Vaardigheden van werknemers

Er komen maatregelen om de competenties die nodig zijn voor de groene transitie in kaart te brengen. Er gaat onder andere sterk worden ingezet op de competenties die nodig zijn in sectoren zoals hernieuwbare energie en warmtepompen. Er komen ook 'Net-Zero Industry Academies' die bij- en omscholingsprogramma's moeten ontwikkelen voor sectoren die centraal staan in de digitale en groene transitie.

4

Handel

Wereldwijde samenwerking en vrijhandel op basis van eerlijke concurrentie blijft een centrale pijler voor de Europese Unie. Er zal dus blijvend worden ingezet op vrijhandelsakkoorden met belangrijke en bevriende handelspartners. Een nieuw idee is de oprichting van een 'Critical Raw Materials Club', waar zowel grondstofarme als grondstofrijke landen worden samengebracht om de wereldwijde vraag naar grondstoffen op elkaar af te stemmen en gezamenlijk aan te pakken.

In stroomversnelling naar een elektrisch wagenpark

Wat zijn de grote uitdagingen?

LEES HET E-BOOK

4. Industriebeleid in België en Vlaanderen

De industriële uitdagingen (energie, grondstoffen, klimaat ...) waar Europa mee kampt, gelden uiteraard ook voor ons land. Onze ambitie moet zijn om een competitieve en duurzame Belgische industrie uit te bouwen, die sterk inzet op de waardeketens van de toekomst (waterstof, batterijen, hernieuwbare energie, elektrische mobiliteit ...). Het kader om dat te doen wordt grotendeels bepaald door de Europese Unie, maar lidstaten hebben natuurlijk zelf ook hefboomen om een industriepolitiek te voeren (subsidies, fiscaliteit, energiebeleid ...).

Ontwikkelingen op het terrein

Een blik op de actualiteit volstaat om te zien dat er ook in ons land heel wat aan het bewegen is. Onze twee autobouwers – Volvo Cars Gent en Audi Brussel – pionieren in de productie van elektrische auto's. Het Belgische Umicore is een belangrijke Europese spil in de productie en recyclage van essentiële grondstoffen voor de klimaat- en digitale transitie. Staalfabriek ArcelorMittal Gent investeert

– samen met de Belgische en Europese overheid – een miljard euro in de vergroening van haar staalproductie. De motorenfabrikanten ABC en vooral Cummins zetten dan weer sterk in op waterstof. De Belgische windindustrie – DEME, Jan De Nul, ZF Windpower – is over de hele wereld actief. Het Leuvense onderzoekscentrum IMEC bekleedt een centrale positie in de Europese alliantie rond halfgeleiders. Zo kunnen we nog een poosje doorgaan. Het punt is dat hier best wel wat innovatie en industriële ontwikkeling plaatsvindt.

Maar er zijn natuurlijk ook talrijke uitdagingen en problemen: de dringende noodzaak aan competitief geprijsde energie, het tijdig realiseren van de Europese klimaatdoelstellingen, de krapte op de arbeidsmarkt, het tekort aan grondstoffen en halfgeleiders, enzovoort. Het is aan de Belgische en Vlaamse overheden om – samen met werkgevers, vakbonden en andere stakeholders – deze uitdagingen aan te pakken. De industriepolitiek in ons land beperkte zich lange

tijd tot het uitdelen van subsidies aan bedrijven – meestal zonder al te veel voorwaarden – en tot de ondersteuning van onderzoek en ontwikkeling inzake technologische innovatie. Van een coherentie visie – laat staan beleid – inzake de toekomst van onze industrie, was geen sprake. Recent is daar wel wat verandering in gekomen, met onder meer een federale (2021) en Vlaamse waterstofstrategie (2020) en een onderzoek van Vlaanderen Circulair naar het potentieel van batterijrecyclage in Vlaanderen (2021). Een holistische benadering was echter niet aanwezig.

Vlaamse Klimaatsprong

Dat lijkt nu te veranderen met de 'Vlaamse Klimaatsprong', een industrieel transitieprogramma voor de basisindustrie op de lange termijn (2050). Begin 2023 keurde de Vlaamse regering de eerste programmanota goed. Het is de bedoeling dat de Vlaamse regering elke vijf jaar zo'n plan van aanpak voor de industriële transitie opmaakt en uitvoert, met onder meer

WIE?

Autobouwers Volvo Cars Gent en Audi Brussels

WELKE ONTWIKKELINGEN?

Pioniers in de productie van elektrische auto's.

Umicore

Belangrijke Europese spil in de productie en recyclage van essentiële grondstoffen voor de klimaat- en digitale transitie.

Staalfabrikant ArcelorMittal Gent

Vergroening van haar staalproductie.

Motorenfabrikanten ABC en Cummins

Zetten sterk in op waterstof.

Belgische windindustrie (DEME, Jan De Nul en ZF Windpower)

Zijn over de hele wereld actief.

Leuvense onderzoekscentrum IMEC

Centrale positie in de Europese alliantie rond halfgeleiders.

aandacht voor investeringen in infrastructuur en competitief geprijsde energie. De komende jaren zal moeten blijken in welke mate deze plannen werkelijk kunnen bijdragen aan de realisatie van een sterke, duurzame industrie. In elk geval is het nu al duidelijk dat de input van de werkgeversfederaties en hun bedrijven in dit proces groot is, terwijl vakbonden (en andere stakeholders) minder betrokken worden. Bovendien is de 'Vlaamse Klimaatsprong' alleen van toepassing op de zogenaamde basisindustrie (chemie, staal en raffinage). Inzake andere industrieën (automobiel, batterijen, windmolens, zonnepanelen ...) lijkt er niet echt een overkoepelende visie te bestaan, met prioriteiten en doelstellingen op lange termijn.

Tot slot stippen we nog aan dat ons land vandaag vooral de kaart trekt van een sterk gemeenschappelijk Europees industriebeleid (inclusief Europese financiering), dat een gelijk en rechtvaardig speelveld creëert voor alle EU-lidstaten. Voor onze kleine en open economie is dat zeer belangrijk.

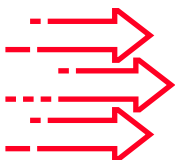

5. Conclusie: prioriteiten voor ABVV-Metaal

Hoe kijken wij als vakbond naar al deze ontwikkelingen?

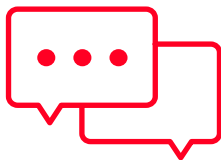
We juichen toe dat er op Europees niveau strategisch wordt nagedacht over de bescherming en versterking van onze technologische- en maakindustrie. We hebben veel te lang onze vitale belangen verwaarloosd en louter gefocust op de verwezenlijking van een zo groot mogelijke winst tegen een zo laag mogelijke kost (bijv. door onze industrie te delocaliseren naar Azië). Een sturende overheid die de bakens uitzet en de richting aangeeft, is cruciaal.

Vandaag beweegt er in Europa al heel wat. Het is dus zeker niet zo dat er inzake industriebeleid helemaal niets gebeurt. Toch nopen de recente gebeurtenissen (energiecrisis, Amerikaans protectionisme ...) tot extra inspanningen of een versnelde uitrol van bestaande maatregelen.

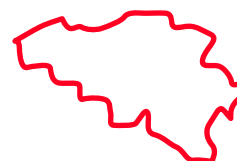
Energie-intensieve bedrijven (bijv. chemie) schreeuwen vandaag om overheidssteun en dreigen ermee te verhuizen naar de VS, waar de energiekosten lager zijn en waar de Inflation Reduction Act enorme bedrijfssubsidies mogelijk maakt. Toch is enige nuancering op zijn plaats. In de EU worden namelijk al langer vele miljarden overheidsgeld geïnvesteerd in de transitie naar een duurzame en innovatieve industrie (Green Deal, Coronaherstelfonds ...). Een wereldwijde en ondoordachte subsidierace – waarbij grote multinationals landen en regio's tegen elkaar uitspelen – moet vermeden worden. Overheidssteun moet steeds voorwaardelijk zijn: gericht op strategische, publieke belangen en met een sterke sociale en ecologische component.

Kwalitatieve jobs, met goede loon- en arbeidsvoorwaarden, moeten centraal staan in de waardeketens van de toekomst (niet alleen in Europa, maar ook daarbuiten). Een structureel sociaal overleg en samenwerking tussen vakbonden en werkgevers moet overal een prioriteit zijn.

Investeren in kwalitatief (technisch) onderwijs en opleiding van werknemers (levenslang leren) met het oog op toekomstige competenties is fundamenteel.

Specifiek voor ons land hebben we nood aan een duidelijke positionering (inclusief democratisch debat) inzake het Europese industriebeleid én over de economie die we hier de komende jaren willen uitbouwen. Op welke (onderdelen van) nieuwe waardeketens (batterijen, waterstof, windenergie ...) willen we hier inzetten? Hoe kunnen we nieuwe industrieën en sectoren aantrekken? Welke troeven hebben we in handen? Welke uitdagingen moeten worden aangepakt? Op welke manier gaan we bestaande industrieën klimaatneutraal en circulair maken? Welke infrastructuur hebben we nodig? Welke keuzes gaan we maken? Met de 'Vlaamse Klimaatsprong' wil de Vlaamse regering alvast enkele van deze vragen beantwoorden. Maar de klok tikt. **De tijd van onderzoeken en bestuderen is eigenlijk al lang voorbij. We hebben nood aan concrete actie.**

Industriebeleid: noodzakelijke voorwaarde voor welvarende toekomst

De visie van Agoria, de werkgeversfederatie van de metaal- en technologische industrie
EEN BIJDRAGE VAN BEN VAN ROOSE (MANAGER MANUFACTURING)

“Graaf de put vooraleer je dorst hebt”, het is een gekend Chinees gezegde met als achterliggende boodschap dat men zich op tijd moet voorbereiden op wat komen zal. Concreet gesteld, om dorst te vermijden kun je dus maar best continu over voldoende water beschikken en dat betekent in sommige gevallen de noodzaak om ruim op tijd een waterput te boren.

In dezelfde optiek is industrieel beleid een noodzakelijke, maar daarom nog niet een voldoende, voorwaarde voor het behoud en de uitbouw van de welvaart van een samenleving. Een doelgericht industrieel beleid slaagt erin om tijdig de juiste keuzes te maken en de transformatie in economische activiteiten vorm te geven. Met industrieel beleid wordt traditioneel bedoeld op de betrokkenheid, de tussenkomst van de overheid in het richting geven, aanmoedigen van economi-

sche activiteiten door middel van bijvoorbeeld fiscale incentives, investeringsstimuli of subsidies. Afhankelijk van hoe eng of hoe breed je dat interpreteert, kunnen diverse instrumenten aan bod komen.

Inzetten op 3 assen

In de context van de 21e eeuw en het accent dat meer en meer komt te liggen op een kenniseconomie, zeker in de reeds ontwikkelde landen, kunnen we drie generieke aandachtspunten naar voren schuiven waar een industrieel beleid aandacht zou moeten voor hebben: infrastructuur, inzet op onderzoek & ontwikkeling (O&O), lerende samenleving. In wat volgt lichten we dat graag toe.

Logistieke en digitale infrastructuur

Daar waar logistieke basisinfrastructuur zoals wegen, spoorwegen, lucht- en zeehavens een belangrijke rol hebben gespeeld, en zullen blijven spelen, om

goederen en diensten in nieuwe markten te kunnen introduceren en zo economische activiteiten te kunnen uitbouwen, zal een performante digitale infrastructuur in de 21e eeuw onontbeerlijk zijn om als een topregio te kunnen doorgaan. Dit gaat dan zowel over de uitrol van glasvezelnetwerken als over mobiele netwerken zoals 5G-netwerken. Alleen dan kan het potentieel van Industrie 4.0 en een data-economie ten volle benut worden. De resultaten van de laatste Digital Economy and Society Index (DESI) geven aan dat België op dit aspect heel matig scoort in vergelijking met andere EU-landen, dit terwijl ons land in 2015 nog op de eerste plaats stond wat connectiviteit betreft. De inspanningen moeten hier dringend opgetrokken worden.

Onderzoek en ontwikkeling

Tweede element, volgehouden aandacht voor onderzoek & ontwikkeling (O&O) in al zijn facetten. O&O bij bedrijven zelf, onderzoekscentra, clusters en andere ecosystemen waarbij multidisciplinair wordt samengewerkt tussen kennisinstellingen en bedrijven om innovaties te realiseren en naar de markt te brengen, zijn cruciaal om te kunnen (blijven) vooroplopen in de economie van morgen. Evenzeer is de fiscale behandeling van onderzoekers, al dan niet afkomstig vanuit

het buitenland, een beleidsinstrument dat door overheden kan ingezet worden om de top te overtuigen hier te komen werken, eerder dan ergens anders. Aan de overheid vragen we om in dit domein niet te raken aan de bestaande, succesvolle beleidsinstrumenten. Het O&O-beleid heeft het laatste decennium namelijk zijn vruchten afgeworpen in België: de tewerkstelling van onderzoekers is gestegen, het aantal octrooiaanvragen en toekenningen is toegenomen en de verhouding O&O-uitgaven ten opzichte van BBP is tot boven de 3 procent-norm gestegen.

Opleiding voor werknemers

Ten derde, naast de traditionele instrumenten van subsidies, fiscaliteit en investeringsstimuli zal in een lerende samenleving met een kennis-economie, industrieel beleid ook toenemende aandacht moeten hebben voor de competenties en de skills van de arbeidskrachten. We zullen het potentieel van alle talent dat ons samenleving rijk is, moeten benutten. Actief inzetten op het bijbrengen van kennis en ontwikkelen van competenties doorheen de volledige professionele carrière zullen meer dan ooit doorslaggevend zijn om in een regio of land de nodige welvaart te genereren. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor het onderwijsveld in zijn klassieke betekenis maar evenzeer ook voor andere vormen van leren (bijv. binnen de onderneming) waarbij het gebruik van nieuwe technologieën en tools een meerwaarde kan zijn.

Faciliterend beleid

Vanuit Agoria verwachten wij dat het beleid, van de diverse overheden die ons land rijk is, erop gericht is de barrières weg te nemen opdat de noodzakelijke transformatie van onze economie kan gerealiseerd worden. Want er is in België potentieel aanwezig om in toekomstgerichte, economische activiteiten een leidende rol te spelen, denken we maar aan offshore windenergie, productie van elektrische wagens en de rol die België kan opnemen als waterstofhub of in de circulaire economie. Tal van ondernemingen werken mee aan de oplossingen die de digitale en groene transformatie van onze samenleving moet mogelijk maken.

Concurrentiepositie

Echter, zoals aan het begin van dit stuk gesteld, dient industrieel beleid, om echt succesvol te zijn, geflankeerd te worden door beleid dat erop gericht is om de concurrentiepositie van onze bedrijven maximaal te vrijwaren en dit omvat vele aspecten. In België is in het bijzonder aandacht voor loonkosten daarbij cruciaal. Een verder toenemende loonkosthandicap ten opzichte van onze buurlanden is nefast voor behoud van welvaart en het aantrekken van nieuwe investeringen en jobs. In de huidige context komt daar een extra geopolitiek element bij. In een gefragmenteerde wereld zal Europa verstandig moeten reageren op bijvoorbeeld het ondersteuningsprogramma dat president Biden gelanceerd heeft, de zogenaamde Inflation Reduction Act, of de toenemende impact van China, en bij

uitbreiding Azië, in de wereldeconomie. Ook de verhouding van energieprijzen tussen de verschillende continenten is een belangrijk aandachtspunt.

Proactieve rol

Ten slotte, ook de industrie zelf zal zich moeten aanpassen, heruitvinden en transformeren. Als Agoria nemen wij in deze een actieve rol aan. Wij stellen onszelf het objectief om proactief onze stakeholders te voeden met de inzichten die we verwerven uit de interacties die we hebben met onze lidbedrijven. In 2022 leidde dat onder andere tot specifieke onderzoeksresultaten in het domein van cybersecurity, klimaat-neutraal bouwen, en de rol en bijdrage van digitale technologieën aan oplossingen in het kader van de klimaatuitdaging. We zetten eerder ook al sterk in op Factories of the Future (FoF) en Industry 4.0.

Sinds 2018 loopt daarenboven binnen Agoria het 'Be The Change'-project waarbij met aangehouden inspanningen een doorkijk wordt gegeven op de arbeidsmarkt in 2030. Dat levert inzichten op over hoeveel mensen we aan de slag moeten krijgen, gedifferentieerd over een set sectoren, welke competenties er nodig zullen zijn, etc. 'Be The Change' is een oproep aan het beleid, sectoren, bedrijven en burgers om het potentieel van de arbeidskrachten maximaal te benutten, vandaag maar ook in de toekomst.

“De milieubeweging kijkt toe vanaf de zijlijn, via de klankbordgroep. Dat is een gemiste kans. Een breed draagvlak is namelijk nodig om de industriële transitie te doen slagen.”

Industrieel transitiebeleid vertrekt traag uit de startblokken

EEN BIJDRAGE VAN TYCHO VAN HAUWAERT – BELEIDSMEDEWERKER INDUSTRIE EN CIRCULAIRE ECONOMIE

De afgelopen maanden kon je de kranten niet open slaan zonder iets te lezen over energie of industrie. De industrie maakte de afgelopen tijd een zware storm mee, door onder meer de gestegen energieprijzen. Nadien kwamen er discussies over de hoeveelheid aan crisissteun voor de Vlaamse en Europese industriesectoren. Toch ging het alleen maar over ad-hoc-instrumenten uit de gereedschapskist om te crisis te bezweren, en niet over een structurele aanpak voor de energie- en klimaattransitie. Nochtans is dat de grootste kanshebber om onze industrie uit deze crisis te loodsen.

De Vlaamse Klimaatsprong

De industrie zal nog een tijdje in zwaar weer verkeren, maar dat heeft het ook grotendeels aan haarzelf en het beleid te danken. Sinds kort heeft Vlaanderen een industrieel beleid. Een permanent overlegorgaan, met onder andere de industriefederaties en de vakbonden aanwezig, schreef een programmanota uit ter bevordering van de industrietransitie. Die werd begin 2023 goedgekeurd door de Vlaamse regering.

Geen moment te vroeg: andere Europese landen hebben al een andere industriële weg ingeslagen. Denk maar aan Nederland dat met geld over de brug komt om waterstof te stimuleren of maatwerkbeleid toepast met de top 30 CO₂-uitstoters. Duitsland heeft dan weer miljarden veil om industriële infrastructuur uit te bouwen en wil de industrie al klimaatneutraal in 2045. Vlaanderen hinkt achterop.

Er is namelijk geen echte industrievisie. Vandaag is het beleid erg versnipperd, van verschillende subsidiemaatregelen

(zoals strategische transformatie- of ecologiesteun), over vrijwillige energiebeleidsovereenkomsten, waarbij de Vlaamse overheid contracten sluit met de industrie in ruil voor energiebesparing, tot de Moonshots, een industrieel innovatieprogramma van jaarlijks 20 miljoen euro voor onderzoek naar nieuwe doorbraaktechnologieën.

Toch komt daar nu verandering in. Al is het nog maar de voorbereiding van het echte werk. Er worden een aantal werkgroepen opgericht waar zal worden nagedacht rond infrastructuur, innovatie, transitie-instrumenten en energie. Na een paar jaar moeten de leerlessen en voorstellen als advies gebundeld worden naar de nieuwe

Vlaamse regering in 2025. Dan is het afwachten welke plannen een uitvoering krijgen en welk beleid aansleept.

Een goede relatie is hard werken

Een nieuwe tendens is dat er aandacht gaat naar betrokkenheid. En dat doet ze via het quadruple helix-model, een creatief samenspel tussen de overheid, het bedrijfsleven, onderzoekinstellingen en burgerverenigingen. Maar die nieuwe tendens is beperkt: in de realiteit werd het vooral een strijd voor de milieubeweging en de vakbonden om een plek aan tafel op te eisen. De vakbond mag bij het permanente overlegorgaan aanschuiven, de burger en het brede middenveld ontbreken. De milieubeweging kijkt toe

vanaf de zijlijn, via de klankbordgroep. Dat is een gemiste kans. Een breed draagvlak is namelijk nodig om de industriële transitie te doen slagen.

Behalve een beperkte betrokkenheid, ontbreekt ook circulariteit als transitiepad in de taskforces. Veel meer geeft Vlaanderen de voorkeur aan het opvangen van CO₂, biomassa als grondstof en elektrificatie. Nochtans is circulariteit een valabele strategie om te werken aan strategische autonomie. Voor de klimaattransitie hebben we namelijk mineralen en basismaterialen nodig. Denk aan zonnepanelen of windmolens. Op die manier kunnen we nieuwe waardeketens aantrekken en opbouwen, onder meer met extra jobs gezien de arbeidsintensiviteit.

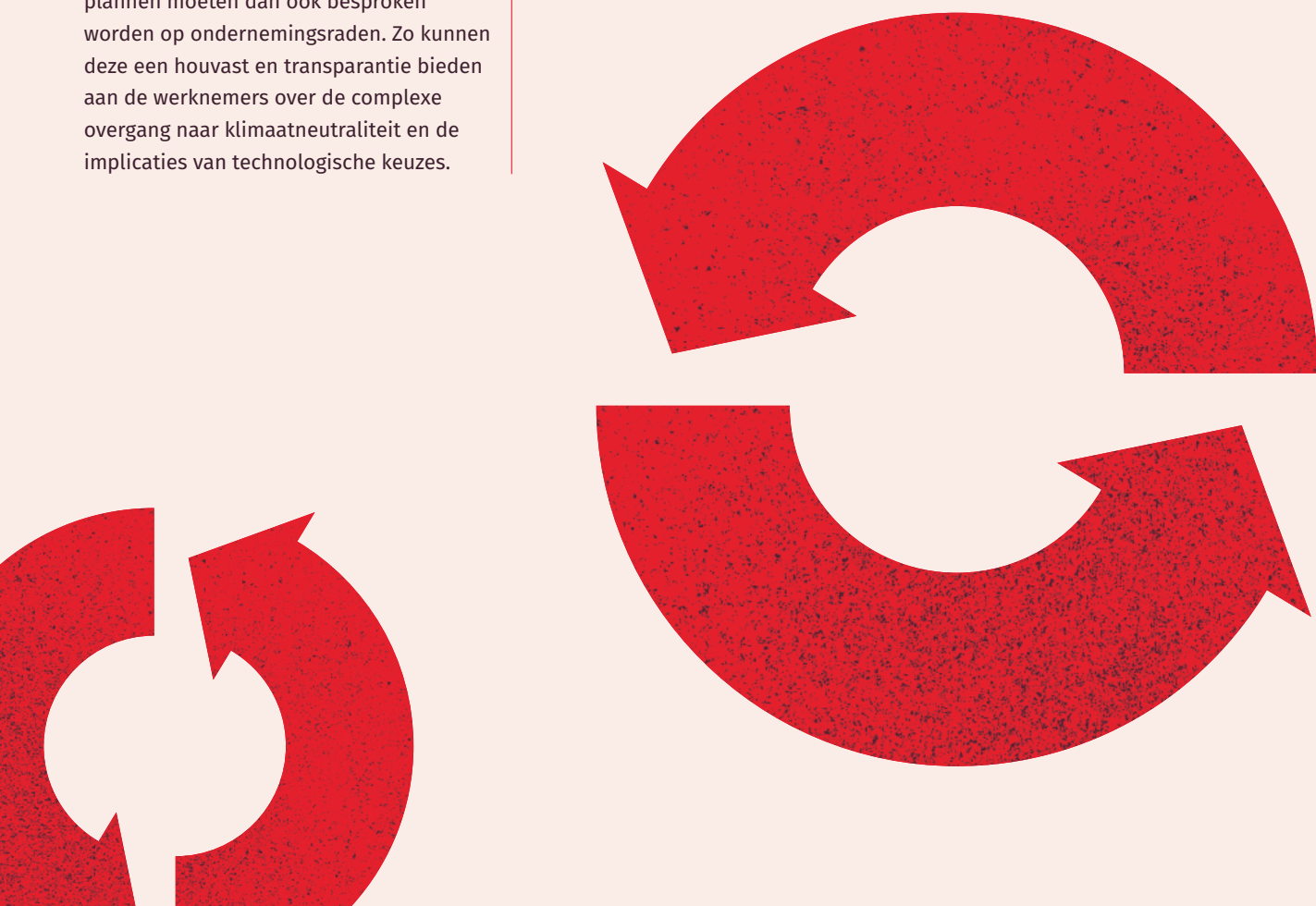
Doelstellingen & richting geven

De programmanota spreekt ook nog niet over concrete doelstellingen: hoeveel emissies moeten er gereduceerd zijn en tegen wanneer? Nochtans is dit wat er uiteindelijk moet gebeuren. Om dit klaar te spelen is BBL voorstander van reconversieplannen en sectorale transitieplannen: zo weten bedrijven perfect waar ze aan toe zijn en kunnen ze ook keuzes maken voor bepaalde technologieën. Deze transitieplannen moeten dan ook besproken worden op ondernemingsraden. Zo kunnen deze een houvast en transparantie bieden aan de werknemers over de complexe overgang naar klimaatneutraliteit en de implicaties van technologische keuzes.

Als kers op de taart moet het financiële beleid op de schop. We zagen al lichtpunten, namelijk dat bepaalde subsidies meer klimaatvoorwaarden kregen: zo moet er een klimaatroadmap gemaakt worden in ruil voor strategische transformatiesteun. Maar nu is het vooral belangrijk dat we die lijn doortrekken in de komende financiële steun voor bedrijven. Dat kwam zelden aan bod tijdens het bepalen van de crisissteun in het kader van de energiecrisis.

Ten slotte is innovatie nog een belangrijk onderdeel dat beduidend beter kan. Amper enkele luttele percentjes van de 1,9 miljard euro die naar innovatiesteun vloeit, gaat naar missiegericht onderzoek. Daarom zijn de Vlaamse middelen voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie voor bedrijven maar zelden afgestemd op de klimaatuitdaging. De Vlaamse regering moet daarom missies opzetten die overheidsopdrachten voor CO₂-vrij staal of circulaire producten stimuleert.

“In de realiteit werd het vooral een strijd voor de milieubeweging en de vakbonden om een plek aan tafel op te eisen.”

Op weg naar een sterke en duurzame Belgische batterij-industrie?

Batterijen spelen een cruciale rol in de transitie naar een klimaatneutrale samenleving. Zonder batterijen geen elektrische wagens en geen opslag van hernieuwbare energie (wind en zon). Het uitbouwen van een batterij-industrie staat dus overal ter wereld hoog op de agenda. Diverse landen en regio's (China, VS, EU ...) eisen steeds assertiever hun plaats op in deze snel groeiende en hoogtechnologische sector. Batterijfabrieken op eigen grondgebied creëren niet alleen tewerkstelling en toegevoegde waarde, ze resulteren ook in minder afhankelijkheid ten opzichte van anderen. In dit artikel schetsen we de contouren van de Europese batterij-industrie en zoomen we in op de rol die België/Vlaanderen kan en moet spelen in dit verhaal.

Een Europese waardeketen voor batterijen

De productie van batterijen wordt gedomineerd door Azië (China, Japan en Zuid-Korea). Om daar iets aan te doen, lanceerde de EU in 2017 de 'Europese Batterij Alliantie' (EBA). Dit samenwerkingsverband tussen politiek, industrie en wetenschap moet een competitieve Europese waardeketen voor batterijen uit de grond stampen. Batterijen zijn namelijk een strategisch onderdeel van Europa's duurzame en digitale transitie en een **sleuteltechnologie** die essentieel is voor het concurrentievermogen van de automobiellindustrie.

Succesverhaal

Vandaag is deze batterij-alliantie uitgegroeid tot een succes met talrijke (geplande) investeringen doorheen de volledige waardeketen van batterijen (grondstoffen, productie en recyclage). Europese fabrikanten zoals Northvolt, Volkswagen en ACC hebben zeer snel zeer veel geïnvesteerd, waardoor volgens

een recente **studie** vanaf 2030 een kwart van de wereldwijde productie van batterijcellen zich in de EU kan bevinden. Tegelijkertijd werd ook een nieuwe Europese batterijwetgeving ontwikkeld, die vanaf 2024 in werking treedt en onder meer verplichtingen bevat inzake recyclage en ontmanteling.

Kapers op de kust

Maar recente ontwikkelingen dreigen roet in het eten te strooien. Eind 2022 lanceerde de VS de Inflation Reduction Act (IRA). Dat is een subsidiepakket van 370 miljard dollar voor bedrijven die duurzame producten (waaronder batterijen) maken op Amerikaans grondgebied. Hierdoor dreigen een hele reeks geplande investeringen in de EU onzeker te worden. De denktank Transport & Environment **becijferde** onlangs dat door de IRA maar liefst twee derde (68%) van de in Europa geplande productie van lithium-ion batterijen wordt uitgesteld, ingeperkt of geannuleerd. **Belangrijke producenten zoals Tesla, Northvolt en Itavolt overwegen luidop om belangrijke investeringen in grote batterijfabrieken te**

verplaatsen van Europa naar de VS (Tesla heeft alvast de plannen om batterijcellen te bouwen in Berlijn geschrapt). Vooral Duitsland, Hongarije, Spanje, Italië en het Verenigd Koninkrijk dreigen daarvan het slachtoffer te worden.

De Europese batterij-productie zit dus gewrongen in de geopolitieke machtsstrijd tussen China (die de markt al vele jaren domineert) **en de VS** (die met miljardensubsidies de Chinese dominantie tracht te doorbreken). In die moeilijke context moet Europa haar eigen industriële strategie versterken en herzien. De voorbije maanden werden daartoe concrete stappen gezet.

Sterk overheidsbeleid is nodig

Als reactie op de Amerikaanse Inflation Reduction Act (IRA) lanceerde de Europese Commissie begin dit jaar

Er werd een nieuwe Europese batterijwetgeving ontwikkeld, die vanaf 2024 in werking treedt en onder meer verplichtingen bevat inzake recyclage en ontmanteling.

het *Green Deal Industrial Plan*, dat de bedoeling heeft om de ontwikkeling van een competitieve, duurzame industrie te versnellen. Een belangrijk element van dat plan is de *Net-Zero Industry Act* die de industriële opschaling van cruciale technologieën (zoals batterijen) in Europa moet ondersteunen. Dit **wetgevend kader laat een vereenvoudiging van de Europese regels toe om investeringen aan te trekken**. Denk aan snellere vergunningsprocedures en meer mogelijkheden voor de lidstaten om staatssteun toe te kennen. Op iets langere termijn moet er ook gemeenschappelijke Europese financiering komen (via een Europees soevereiniteitsfonds). De EU maakt dus snel werk van nieuwe initiatieven ter ondersteuning van haar industrieel beleid. De komende jaren zal blijken in welke mate deze succesvol zijn.

Batterij-industrie in België/ Vlaanderen

Een gigafabriek?

In ons land staan momenteel (nog) geen batterijfabrieken, waar batterijen van A tot Z geproduceerd worden (van modules en cellen tot batterijpacks). Maar dat wil niet zeggen dat er geen plannen zijn. In 2021 was er even sprake van dat Volvo Car een gigafabriek voor batterijen in Gent zou neerplanten (goed voor 3.000 jobs),

maar uiteindelijk ging Zweden met de eeroepen. Recent raakte dan weer bekend dat de Belgische start-up **ABEE** in Henegouwen graag een **batterijfabriek voor elektrische voertuigen en energieopslag** wil bouwen. De financiering van dit project is nog niet rond dus het is nog even afwachten. Als alles goed gaat is de nieuwe fabriek vanaf 2025 operationeel en zal ze **tussen de 300 en 500 jobs creëren**. Het zou de allereerste echte batterijfabriek in ons land zijn.

Daarnaast zijn er nog heel wat andere Belgische ondernemingen die grote plannen hebben met batterijen. Eén van hen is Solithor, een spin-off van het Leuvense onderzoekscentrum Imec, die zich richt op solid-statebatterijen (die in tegenstelling tot lithium-ion batterijen geen vloeibaar elektrolyt hebben en daardoor meer energie kunnen opslaan). **Solithor wil op korte termijn een fabriek bouwen en haar technologie op punt stellen**. Het bedrijf maakte recent ook bekend dat het batterijen gaat ontwikkelen voor elektrische vliegtuigen en drones van het Waalse lucht- en ruimtevaartbedrijf SONACA. De batterijcellen zullen gemaakt worden op terreinen die het huurt van Punch Powertrain in Sint-Truiden.

Belangrijk om aan te stippen is dat heel wat overheden aandeelhouder zijn van Solithor. Zowel de Vlaamse overheid (via

LRM), de federale overheid (via SFPIM) en de Limburgse gemeenten (via Nuhma) hebben geïnvesteerd in het bedrijf.

Ook Novali Energy is een veelbelovende nieuwkomer. Dit bedrijf focust onder meer op de nieuwste generatie lithium-ion batterijen en wil daarvoor eveneens een fabriek uit de grond stampen (eerst een proeffabriek, later een volwaardige fabriek). Momenteel wordt gezocht naar de nodige financiering, wat niet vanzelfsprekend is.

Van grondstoffen tot recyclage (en alles daartussen)

Maar de waardeketen van batterijen is natuurlijk veel diverser dan alleen maar de productie van batterijen. **Ook de ontwikkeling van technologie, de productie van grondstoffen en onderdelen, de recyclage en ontmanteling van batterijen, ... zijn activiteiten met heel wat economisch potentieel, inclusief tewerkstelling**. En op al die domeinen gebeurt er heel wat. Een overzicht.

Batterij-assemblage op Volvo Car en Volvo Trucks

De Gentse fabrieken van Volvo Car en Volvo Trucks spelen een centrale rol in de elektrificatie-strategie van hun groep. Volvo Car Gent beschikt al een paar jaar over een batterij-assemblagehal,

waar lithium-ion batterijpacks worden samengesteld (de onderdelen komen van elders). Elk jaar kunnen daar 150.000 batterijen geassembleerd worden. De afdelingscapaciteit wordt nog dit jaar verdubbeld (tot 300.000 stuks per jaar). De grote vraag van Volvo Car naar nieuwe werknemers is grotendeels een gevolg van haar toegenomen batterij-activiteiten. Ook Volvo Trucks heeft een assemblagefabriek voor batterijen. En vanaf 2025 moeten er ook batterijmodules gemaakt worden. De site in Gent wordt de draaischijf voor de bevoorrading van alle andere Europese vestigingen.

Batterijmaterialen en recyclage op Umicore

Ook voor het Belgische Umicore worden batterijen steeds belangrijker. Het bedrijf wil haar afdeling 'batterijmaterialen' onderbrengen in een aparte onderneming. De batterij-afdeling van Umicore huisvest momenteel de activiteiten met het grootste toekomstige groeipotentieel, namelijk de productie van kathodematerialen. Dat zijn de belangrijkste onderdelen voor batterijen van elektrische auto's (goed voor de helft van de totale productiekosten van een batterij).

In 2022 richtte Umicore een kathode-fabriek op in Polen, waar materialen voor onder meer Volkswagen, Stellantis en Mercedes-Benz gemaakt worden. In Canada moet er in de nabije toekomst een gelijkaardige fabriek gebouwd worden. Daarnaast blijft Umicore ook sterk inzetten op de recyclage van batterijen (een aparte divisie binnen de groep). Onder meer op de site in Hoboken is dat een belangrijke activiteit. Nog dit jaar moet er trouwens een nieuwe Europese recyclagefabriek opgericht worden, ter waarde van een half miljard euro. Waar die moet komen is nog niet duidelijk, maar uiteraard is ook ons land geïnteresseerd om die investering aan te trekken.

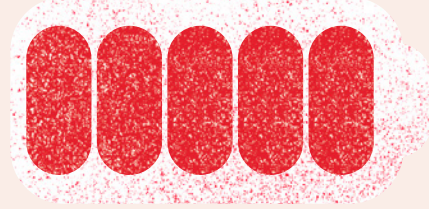
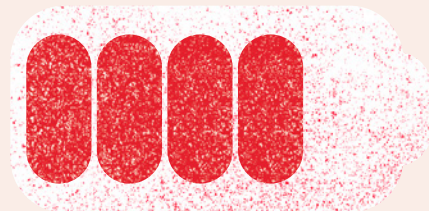
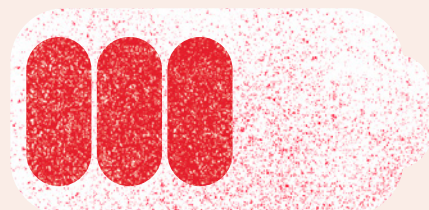
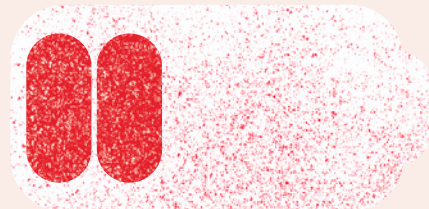
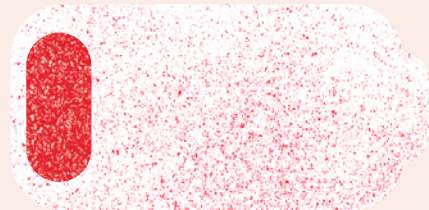
Een tweede leven voor batterijen

Ons land telt ook bedrijven die zelf geen batterijen maken, maar wel een tweede leven willen geven aan bestaande batterijen. Octave is zo'n voorbeeld. Dat bedrijf wil batterijen die niet langer geschikt zijn voor elektrische voertuigen gebruiken voor stationaire toepassingen. Concreet worden afgedankte batterijen van elektrische wagens in containers of metalen kasten geplaatst. Hernieuwbare energie (zon, wind, ...) kan daarin opgeslagen en gebruikt worden (door bedrijven, gezinnen, ...) wanneer dat nodig is.

Umicore in Olen experimenteert al sinds 2019 met dergelijke systemen. Zo is er een proefproject waarbij 48 Renault-batterijen in een container worden gestapeld en fungeren als één grote opslagbatterij met een capaciteit van 1,2 megawatt, die dient om het hoogspanningsnet van Elia te ondersteunen en te stabiliseren.

Onderzoekers van het Steunpunt Circulaire Economie hebben daarnaast ook **aangetoond** dat er heel wat potentieel zit in het ombouwen van autobatterijen tot thuisbatterijen. Om dat te kunnen doen hebben we nood aan 'ombouwfabrieken'. Dergelijke ombouw-industrie kan in Vlaanderen tegen 2030 maar liefst 4 miljard euro extra toegevoegde waarde opleveren én een pak grondstoffen uitsparen. Een mooi voorbeeld van circulaire economie!

Onderzoekers hebben aangetoond dat er heel wat potentieel zit in het ombouwen van autobatterijen tot thuisbatterijen.

Welke lessen moeten we trekken?

- De globale batterij-industrie groeit razendsnel. **Europa moet alles op alles zetten om een deel van de koek op te eisen.** Een doordacht industrieel beleid is noodzakelijk om een antwoord te formuleren op de uitdagingen vanuit de VS en China.
- Dat industriële beleid moet uitgaan van de Europese sterktes en eigen accenten leggen. **De focus moet liggen op Europese samenwerking en op het benutten van de schaalvoordelen van de Europese interne markt.** Subsidies zijn noodzakelijk, maar moeten steeds conditioneel zijn (gericht op de creatie van tewerkstelling, respect voor sociaal overleg, bijdragen tot economische/ technologische onafhankelijkheid, ...). Ook inzake subsidies en staatssteun is Europese coördinatie belangrijk. We moeten vermijden dat lidstaten tegen elkaar worden uitgespeeld en dat kleinere landen (zoals België) het onderspit delven.
- **Ons land moet de ambitie hebben om een volwaardige gigafabriek voor batterijen te huisvesten (weliswaar niet tegen elke prijs).** We beschikken over de technologische knowhow, vaardigheden en logistieke infrastructuur om dit te realiseren. Het tekort aan technisch geschoolde arbeidskrachten blijft echter een pijnpunt.
- Naast de productie van batterijen zijn er nog andere belangrijke batterij-activiteiten die kunnen zorgen voor toegevoegde waarde en tewerkstelling en kunnen bijdragen tot meer duurzaamheid. **Ons land heeft alles in huis om uit te groeien tot een Europese spil in de recyclage van batterijen (met Umicore als absolute topspeler).** Ook de ontwikkeling van een Belgische 'ombouw-industrie' – die een tweede leven geeft aan autobatterijen – schept mogelijkheden. De ontwikkeling van een circulaire batterij-industrie moet dus zeer hoog op de politieke agenda staan.

